

Катерина Григорівна Посто́ва,

кандидат психологічних наук,
науковий співробітник Інституту обдарованої
дитини НАПН України,
вчитель географії школи № 70 міста Києва,
м. Київ

УДК 159.92+371.321

КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ З ГЕОГРАФІЇ ДЛЯ 8-го КЛАСУ В МЕЖАХ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Проанализированы условия реформирования средней школы, которые предусматривают формирования ученика XXI столетия с определенными характеристиками. Описаны особенности личности ученика, которые установлены на основании экспертных оценок исследований всемирного значения. Установлены компетентности ученика нового столетия и определена необходимость смены учебных программ в соответствии с ними. Подан анализ основных условий формирования новой украинской школы и изменения на уровне программы географии для 8-го класса. Рассмотрена роль исследовательских заданий в программе курса. Описана необходимость использования исследовательских заданий в рамках образовательной программы средней школы.

Ключевые слова: концепция новой украинской школы, учебная программа с географии, календарно-тематический план, компетентность ученика новой украинской школы, исследование в школе, учебные исследовательские задания.

The conditions for reforming the secondary school are analyzed. They provide for the formation of a student of the 21st century. The analysis of the personality characteristics of such a student. They are established on the basis of expert assessments of world-wide research. The competences of the pupil of the new century are established and the curricula are changed in accordance with them. The basic conditions for the formation of the New Ukrainian School and changes at the program level with geography for the eighth grade. The role of research assignments in the course program is considered. The necessity of using research tasks within the framework of the secondary school education program is described.

Key words: concept of a New ukrainian school, curriculum from geography, calendar plan, competency of the student New ukrainian school, research work in school, educational research tasks.

Пояснювальна записка

Концептуальні засади реформування середньої освіти передбачають створення українського випускника нового типу, який відповідав би вимогам суспільства та мав би визначені концепцією особистісні якості, а також був патріотом та новатором. Такий випускник орієнтований на цілісний усебічний розвиток, що передбачає здатність критично мислити; має активну патріотичну позицію, поважає гідність та права людини; діє за морально-етичними принципами; володіє здатністю до зміни навколишнього середовища та сприяє розвитку економіки держави за принципами сталого розвитку, конкуренції на ринку професійної діяльності та навчання впродовж життя [3].

Відповідно до експертного оцінювання World Economic Forum за 2016 рік, попит на ринку праці

буде на спеціалістів, яким властиві такі навички, як уміння розв'язувати складні завдання, що передбачають високо розвинене критичне мислення, креативність, емоційний інтелект тощо. Передбачається, що такі співробітники здатні керувати людьми і володіють навичками координації та взаємодії, контролюють ситуацію, швидко приймають рішення, вміють вести переговори, а також характеризуються когнітивною гнучкістю [5].

Набуття учнем визначених концепцій забезпечується за допомогою основного нововведення, передбаченого концепцією нової української середньої освіти. Основними з них є: новий зміст, умотивований учитель, наскрізний процес виховання, процеси децентралізації, нова педагогіка, орієнтація на учня, нова структура середньої освіти, справедливий поділ

публічних коштів, сучасне освітнє середовище. В кожне з них вкладено визначений та обґрунтований зміст, де:

- новий зміст освіти передбачає формування компетентностей необхідних для успішної самореалізації в суспільстві;
- умотивований учитель повинен мати творчу свободу, що забезпечить його професійний розвиток;
- наскрізний процес виховання буде гарантувати формування основних цінностей в учнів;
- децентралізація надасть можливість ефективного управління, що забезпечить автономію кожному навчальному закладу;
- зміна педагогічних принципів навчання забезпечить орієнтування на партнерство між учнем, учителем та батьками;
- орієнтація на учня дасть змогу задовольнити його потреби в освіті;
- зміна структури навчального закладу забезпечить ефективно засвоєння змісту освіти і набуття компетентностей для життя;
- справедливий поділ публічних коштів забезпечить рівний доступ усіх дітей до якісної освіти;
- сучасне освітнє середовище передбачає необхідні умови, засоби та технології для навчання учнів, освітян, батьків не лише у приміщенні навчального закладу, а й за його межами [3].

Реформування Нової української середньої школи передбачає перехідний період, упродовж якого діти навчатимуться відповідно до чинних стандартів. Для забезпечення відповідності наявних стандартів освіти інтенсивним процесам розвитку в суспільстві необхідно внести корективи до змістового наповнення базових навчальних дисциплін. Також потрібно внести корективи для усунення недоліків, що виявлено в процесі апробації програм базових навчальних дисциплін у процесі їх впровадження на рівні навчальних закладів.

За результатами навчальної діяльності трьох робочих груп зі створення та оновлення робочих програм з базових навчальних програм у 2017/2018 н. р. маємо оновлену навчальну програму з географії для 6–9 класів для ЗНЗ. Вона є результатом активної співпраці вчителів та науковців у галузі методики викладання географії, які працювали над її створенням у 2012 році. Зміни були внесені до програми робочою групою у 2015 р., а оновлення, з якими ми ознайомилися сьогодні, є результатом діяльності робочої групи з оновлення навчальної програми з географії у 2017 році.

Метою нашої статі є розгляд зміни в програмі географії для 8-го класу, розроблення календарного планування з географії для 8-го класу на 2017/2018 н. р.; обґрунтування необхідності дослідницьких завдань, передбачених навчальною програмою; розроблення методичних рекомендацій для проведення досліджень з географії у 8-му класі.

Відповідно до нормативно правових документів, програму з географії розроблено на підставі Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від

23 листопада 2011 р. № 1392) з урахуванням Державного стандарту початкової загальної освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011 р. № 462) та згідно з положеннями «Концепції Нової української школи» (2016 р.) [2].

Переглянуто мету базової загальної середньої освіти, що сьогодні орієнтується не на надання знань та формування вмінь дітям в межах навчального процесу, а передбачає розвиток і соціалізацію учня, формування його національної самосвідомості, загальної культури, світоглядних орієнтирів, екологічного стилю мислення та поведінки, творчих здібностей, дослідницьких навичок та життєзабезпечення, здатності до саморозвитку та самонавчання в умовах глобальних змін і викликів [2].

Пріоритетність постановки завдань сучасної середньої освіти заснована на ретельному відборі навчального матеріалу за принципом життєвої доцільності, функціональності та активізації ролі самостійного навчання. У постановці завдань необхідним є: надання не лише знань та вмінь, а й віри в себе, власні сили, набуття здатності ухвалювати рішення, жити і працювати в колективі та зосереджувати зусилля на конкретних завданнях, виявляти проблему, вести самостійний або спільний пошук способів її розв'язання, брати на себе відповідальність за результати дій та вчинків [2].

Нововведенням програми є визначення компетентнісного потенціалу навчального предмету, а саме: спілкування державною мовою; спілкування іноземними мовами; математична компетентність; основні компетентності у природничих науках і технологіях; інформаційно-цифрова компетентність; уміння вчитися впродовж життя; ініціативність та підприємливість; соціальна та громадянська компетентність; обізнаність та самовираження у сфері культури; екологічна грамотність та здорове життя [2]. Визначені компетентності цілком відповідають компетентностям, прописаним у концептуальних засадах реформування середньої освіти [там само], що співпадають з наскрізними вміннями: читати, доносити власну думку, критично мислити, забезпечувати логічний захист власної позиції, виявляти ініціативність, бачити та розв'язувати проблеми, ризики і приймати рішення, оволодіти навичками діяльності в команді, креативно продукувати нові ідеї [3].

Програма передбачає визначення наскрізних змістових ліній, серед яких: екологічна безпека і сталий розвиток, здоров'я і безпека, підприємливість та фінансова грамотність, громадянська відповідальність, які перекликаються у всьому курсі шкільної географії.

Змістова лінія екологічної безпеки та сталого розвитку передбачає набуття вмінь і навичок, що призведуть до усвідомлення людиною її впливу на природні комплекси. Вони забезпечать формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості. Лінія громадянської відповідальності спрямована на формування свідомого громадянина, який розуміє роль національної спадщини у становленні особистості загалом та власної зокрема.

Здоров'я та безпека – це змістова лінія, що має на меті забезпечення формування духовного, фізичного, соціального, емоційного формування особистості, яка дотримується здорового способу життя.

Відносно нова стратегія нової середньої освіти передбачає формування навичок підприємництва і фінансової грамотності, що є необхідними для повноцінного існування особистості в сучасному стрімко змінному суспільстві. Вона також передбачає раціональне використання ресурсів, грамотне їх використання та перерозподіл, що надає можливість за мінімального ресурсозабезпечення отримати максимально можливу вигоду [2].

Відповідно до програми з географії за 8 клас «Україна у світі: природа, населення», необхідним є формування науково-географічної картини світу та визначення статусу власної держави як одиниці світової спільноти. Курс забезпечує формування світогляду дитини з огляду на історичні надбання, природу, культуру українського народу. Програма курсу розрахована на 70 год (2 год на тиждень), з яких 3 год – резерв часу.

Основними завданнями, через виконання яких реалізується мета вищезазначеної програми, є:

– *формування* в учнів знання та *уявлення* про Україну як цілісну країну, де відбуваються глобальні

та регіональні природні, суспільно-географічні та екологічні процеси;

– *розкриття* нових понять, закономірностей, поглиблення й узагальнення сформованих теоретичних знань з фізичної та суспільної географії;

– *формування уявлення* про окремі поняття суспільно-географічного змісту;

– *розвиток* практичних умінь і навичок самостійної діяльності, що сприяють активній соціально відповідальній поведінці учнів у географічному просторі країни.

Програма передбачає 11 практичних робіт, з яких 4 є обов'язковими для оцінювання. Вони спрямовані на: розвиток умінь і навичок роботи з картографічними та іншими джерелами інформації; виявлення зв'язків природи і суспільства в межах України, а також їх взаємовпливу, що сприятиме подальшому розвитку в учнів навчально-пізнавальної компетенції та формуванню ціннісно-сміслової та соціально-професійної компетенції. Програмою курсу також передбачено завдання творчого характеру (дослідження), що оцінюються вибірково. З урахуванням вимог, передбачених програмою, розроблено календарне планування з курсу «Географія», 8 клас «Україна у світі: природа, населення».

**Календарно-тематичне планування
ГЕОГРАФІЯ (8 клас)
«Україна у світі: природа, населення»
(70 год, 2 год на тиждень)**

№	Тема навчального заняття	Дата
ВСТУП (2 год)		
1	Об'єкти вивчення і методи досліджень фізичної та суспільної географії України. Джерела географічної інформації	
2	Географічні відомості про територію України. Сучасні географічні дослідження. Україна в картографічних творах	
Розділ I. Географічна карта та робота з нею (6 год)		
Тема 1. Географічна карта		
3	Елементи карти, картографічні проекції та види спотворень на географічних картах	
4	Способи зображення географічних об'єктів та явищ на картах. (Завдання для дослідження. Прокладання маршрутів за топографічною картою та їх обґрунтування)	
5	Класифікація карт. Геоінформаційні системи	
Тема 2. Топографічні карти		
6	Топографічна карта. Плани міст	
7	Практична робота 1. Визначення напрямків, відстаней, площ, географічних і прямокутних координат, висот точок за топографічною картою	
8	Узагальнююче заняття. Вступ та Розділ I. Географічна карта та робота з нею Дослідження (представлення результатів) Прокладання маршрутів за топографічною картою та їх обґрунтування	
Розділ II. Географічний простір України (7 год)		
Тема 1. Україна на політичній карті Європи і світу (2 год)		
9	Політична карта світу. (Завдання для дослідження. Порівняльне оцінювання географічного положення України з країнами світу (2–3 на вибір))	

№	Тема навчального заняття	Дата
Тема 2. Формування території України. Адміністративно-територіальний устрій України (2 год)		
10	Географічне положення України. Практична робота 2. Позначення на контурній карті кордонів сусідніх держав, крайніх точок, географічних центрів України та Європи та зазначення їхніх назв. Визначення координат точок, протяжності території України в градусах і кілометрах	
11	Територіальні зміни кордонів України у ХХ століття	
12	Адміністративно-територіальний устрій України	
Тема 3. Україна на карті годинних поясів (2 год)		
13	Годинні пояси. Місцевий та поясний час. (Завдання для дослідження. Планування маршруту мандрівки країнами світу з визначенням різниці в часі порівняно з київським)	
14	Практична робота 3. Аналіз карти годинних поясів світу. Розв'язування задач на визначення часу	
15	Узагальнююче заняття. Розділ II. Географічний простір України. Дослідження (представлення результатів) Порівняльне оцінювання географічного положення України з країнами світу (2–3 на вибір). Планування маршруту мандрівки країнами світу з визначенням різниці в часі порівняно з київським (на вибір)	
Розділ III. Природні умови і ресурси України (34 год)		
Тема 1. Рельєф, тектонічна та геологічна будова, мінеральні ресурси (7 год)		
16	Форми земної поверхні. Геологічне літочислення. Геологічні ери	
17	Основні тектонічні структури	
18	Форми рельєфу України	
19	Зв'язок рельєфу з тектонічними структурами. Практична робота 4. Встановлення за картами (тектонічною, геологічною, фізичною) зв'язків між тектонічними структурами, рельєфом, геологічною будовою та корисними копалинами у межах України	
20	Формування рельєфу. Внутрішні та зовнішні рельєфотвірні чинники та процеси	
21	Корисні копалини України	
22	Проблеми раціонального використання мінеральних ресурсів	
23	Узагальнююче заняття. Розділ III. Тема 1. Рельєф, тектонічна та геологічна будова, мінеральні ресурси	
Тема 2. Клімат і кліматичні ресурси (5 год)		
24	Кліматотвірні чинники характеристики для України. (Завдання для дослідження. Прогнозування погоди за народними прикметами та порівняння з прогнозом в Інтернет-джерелах, ЗМІ)	
25	Кліматичні показники їх поділ в Україні. Практична робота 5. Визначення вологості повітря за заданими показниками	
26	Річний та сезонний хід кліматичних показників	
27	Кліматичні ресурси. Метеорологічна служба. Практична робота 6. Визначення причин відмінностей кліматичних показників різних регіонів України за аналізом кліматичної карти	
28	Вплив погодно-кліматичних умов на здоров'я та господарську діяльність людини. Дослідження (представлення результатів). Прогнозування погоди за народними прикметами та порівняння з прогнозом в Інтернет-джерелах, ЗМІ	
Тема 3. Води суходолу і водні ресурси (5 год)		
29	Склад вод суходолу. Поверхневі води. Річки. Практична робота 7. Позначення на контурній карті назв найбільших річок, озер, водосховищ, каналів, позначення боліт України	
30	Озера, їх типи, особливості водного режиму (П р 7)	
31	Болота, їх типи та поширення, причини заболочення (П р 7)	
32	Водосховища та канали. Підземні води. Артезіанські басейни (П р 7)	
33	Водні ресурси України, шляхи їх раціонального використання та охорони. Води суходолу своєї місцевості	

№	Тема навчального заняття	Дата
Тема 4. Ґрунти та ґрунтові ресурси (3 год)		
34	Ґрунтоутворення. Основні типи ґрунтів, закономірності їх поширення. (Завдання для дослідження. Вплив людини на родючість ґрунтів)	
35	Практична робота 8. Порівняльний аналіз різних типів ґрунтів України	
36	Охорона та раціональне використання ґрунтів. Дослідження (представлення результатів) Вплив людини на родючість ґрунтів	
Тема 5. Рослинність (1 год)		
37	Різноманітність та закономірності поширення рослинного покриву в Україні	
Тема 6. Тваринний світ України (1 год)		
38	Різноманітність та закономірності поширення тваринного світу в Україні	
39	Узагальнююче заняття Розділ III Тема 2-6	
Тема 7. Ландшафти України (10 год)		
40	Ландшафт, як просторово-цілісна система. Антропогенні ландшафти. (Завдання для дослідження. Ландшафти своєї місцевості, їх освоєння та використання)	
41	Рівнинні ландшафти, їх різноманітність. Природні зони України	
42	Мішані та широколистяні ліси	
43	Природна зона лісостепу	
44	Природна зона степу	
45	Гірські ландшафти Українських Карпат та Кримських гір	
46	Природні умови та ресурси Чорного та Азовського морів	
47	Практична робота 9. Складання порівняльної характеристики природних зон України (на вибір)	
48	Дослідження (представлення результатів) Ландшафти своєї місцевості, їх освоєння та використання. Виявлення ландшафтів у світі, що мають схожість з ландшафтами України	
Тема 8. Природокористування (3 год)		
49	Використання природно-ресурсного потенціалу України. Забруднення довкілля в Україні. (Завдання для дослідження: Зміни природи своєї місцевості під впливом діяльності людини)	
50	Природно-заповідний фонд України. Практична робота 10. Позначення на контурній карті об'єктів природно-заповідного фонду України	
51	Природокористування в умовах сталого розвитку. Дослідження (представлення результатів) Зміни природи своєї місцевості під впливом діяльності людини	
52	Узагальнююче заняття. Розділ III. Тема 7–8	
Розділ IV. Населення України та світу (13 год)		
Тема 1. Демографічні процеси та статеві-віковий склад населення світу та України (3 год)		
53	Кількість населення в світі та Україні. Природний рух населення	
54	Міграції	
55	Статеві-віковий склад населення світу та України. Демографічна політика. Практична робота 11. Аналіз статево-вікових пірамід України та окремих країн світу	
Тема 2. Розселення (4 год)		
56	Густота населення	
57	Міські та сільські населені пункти	
58	Урбанізація, субурбанізація причини, що їх зумовлюють	
59	Відмінності в рівнях і темпах урбанізації в Україні та світі	
Тема 3. Етнічний склад населення (2 год)		
60	Етноси, мовні сім'ї	
61	Національний склад населення України	

№	Тема навчального заняття	Дата
Тема 4. Релігійний склад населення (1 год)		
62	Світові релігії. Найпоширеніші релігійні конфесії в Україні	
Тема 5. Зайнятість населення в світі й Україні (2 год)		
63	Трудові ресурси	
64	Економічно активне населення. Проблеми зайнятості населення в Україні	
65	Узагальнююче заняття. Розділ IV. Населення України та світу	
Розділ V. Природа та населення свого адміністративного регіону (5 год)		
Тема 1. Географічне положення (1 год)		
66	Адміністративно-територіальний устрій, історія формування і розвитку Київської області	
Тема 2. Природа регіону (2 год)		
67	Особливості природних умов та ресурсів Київської обл.	
68	Природокористування. Об'єкти природно-заповідного фонду Київської області	
Тема 3. Населення регіону (2 год)		
69	Кількість та структура населення Київської області	
70	Етнічний склад. Особливості зайнятості населення	
71	Узагальнююче заняття. Розділ V. Природа та населення свого адміністративного регіону Дослідження (екскурсія) Ознайомлення з об'єктами природи своєї місцевості	

Програма визначає дослідницькі завдання, які учням пропонують розв'язувати у процесі вивчення окремої теми. Дослідження – це форма навчальної діяльності з учням у процесі оволодіння базовими знаннями з географії, що передбачає оволодіння учнями таких умінь та навичок, як: пошук та оброблення інформації; пошук та розв'язання актуальних проблем; доведення власних суджень та умовисновків; викладення результатів отриманих у процесі роботи над проблемою. Це не повний та недосконалий перелік умінь і навичок, що отримує учень у процесі проведення власного дослідження під час вивчення базового навчального предмету [1].

Дослідження, запропоновані базовою програмою з географії, споріднені з темою, яку вивчають. Її завдання полягає в тому, щоб мотивувати учнів до самостійної творчої діяльності. Це забезпечить індивідуальний розвиток та можуть бути виконані, враховуючи власні інтереси досліджуваного. Програмою передбачено виконання учнями *семи* досліджень (теми яких пропонуються): 1) прокладання маршрутів за топографічною картою та їх обґрунтування; 2) порівняльне оцінювання географічного положення України з країнами світу (2–3 на вибір); 3) планування маршруту мандрівки країнами світу з визначенням різниці в часі порівняно з київським; 4) прогнозування погоди за народними прикметами та порівняння з прогнозом в Інтернет-джерелах, ЗМІ; 5) вплив людини на родючість ґрунтів своєї місцевості; 6) ландшафти своєї місцевості, їх освоєння та використання, виявлення ландшафтів у світі, що мають схожість з ландшафтами України; 7) ознайомлення з об'єктами природи своєї місцевості. Це фактично охоплює декілька кроків наукового дослідження, а саме широкий інформаційний пошук та аналіз інформаційних дже-

рел з теми, а також самостійне визначення проблеми дослідження.

З огляду на рівень загального розвитку учнів та рівень розвитку їхніх дослідницьких компетентностей, пропонуємо такі методи діяльності з учнями над реалізацією дослідницького завдання. Повноцінне дослідження, враховуючи терміни, загальне навантаження учнів і рівень розвитку їх дослідницьких здібностей, здійснити неможливо, тому пропонуємо виконувати елементи дослідницького пошуку (наприклад, наведемо роботу над першим дослідженням з теми «Прокладання маршрутів за топографічною картою та їх обґрунтування»).

Визначене дослідження звучить як завдання, що передбачає прокладання маршрутів, виключаючи будь-яку творчість, окрім вибору маршруту. Тому пропонуємо різні види діяльності, які передбачають *пошук та постановку задач*. Перший етап передбачає ознайомлення з інформаційними ресурсами запропонованої теми та їх діагностику. Для цього перед учнями формулюють задачу ознайомлення з ресурсами, за допомогою яких можна прокласти маршрут та скласти їх перелік (у нашому випадку в Київській області, топографічні карти та технічні засоби, програмне забезпечення). Результатом виконання завдання має бути перелік топографічних карт, які можна використовувати під час виконання дослідження, а також перелік і опис програм (Мета карти України <http://map.meta.ua/kyiv>, Google Maps, <https://www.google.com.ua/maps/>), за допомогою яких можна прокладати маршрути. Наступним кроком є відпрацювання постановки задач, що передбачає самостійне створення задач, які потребують розв'язання.

Важливим етапом є постановка проблеми (опис проблемної ситуації), що потребує розв'язання. Наприк-

лад: прокладіть шлях абітурієнту, який приїхав із Кіровоградської області подати оригінали документів у Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана (м. Київ, проспект Перемоги 54/1), якщо він прибуває на автостанцію «Видубичі».

До того ж, завдання можуть ускладнюватися за допомогою додавання певних умов (наприклад, лише громадським транспортом, тому що в абітурієнта є посвідчення, що передбачає безкоштовний проїзд у громадському транспорті, або чи можна зійти раніше не доїжджаючи до автовокзалу тощо).

Результати дослідницької діяльності слугуватимуть перевіркою засвоєних знань учнів з теми, оскільки їх використовують на етапі оцінювання їх досягнень. Такі дослідницькі завдання можуть використовуватися як відпрацювання окремих етапів науково-дослідницької діяльності, що сприятиме мотивуванню учнів до наукової діяльності у майбутньому.

Таким чином, враховуючи основні положення нової української середньої освіти, якими передбачено реформування сучасної освітньої системи, введення елемента дослідження у навчальний процес є необхідним, тому що у процесі його реалізації в учня формуються компетенції, передбачені реформами.

Використані літературні джерела

1. Педагогічна підтримка обдарованих дітей схильних до дослідницької діяльності [текст] : монографія / І. С. Волощук, Ю. В. Гоцуляк, В. Б. Дунець, Н. І. Поліхун, К. Г. Постова, К. В. Сіпко, В. В. Тесленко. – Київ : Ін-т обдарованої дитини, 2015. – 197 с.

2. Географія [Електронний ресурс] : навч. програма для загальноосвітніх навчальних закладів для 6–9 класів. – Режим доступу: [http://mon.gov.ua/content/Новини/2017/06/14/3.geografiya-6-9-\(2\)-08.06.pdf](http://mon.gov.ua/content/Новини/2017/06/14/3.geografiya-6-9-(2)-08.06.pdf). – Назва з екрана.

3. Нова українська школа. концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/Новини%202016/12/05/konczepczziya.pdf>. – Назва з екрана.

4. Поліхун Н. І. Як стати дослідником [текст] : посіб. для учнів / Н. І. Поліхун. – Київ : Інформ. сист., 2010. – 224 с.

5. Презентація Концепції Нової української школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://mon.gov.ua/Новини%202017/04/03/newschool-presentation-new-30-03-2017-\(2\).pdf](http://mon.gov.ua/Новини%202017/04/03/newschool-presentation-new-30-03-2017-(2).pdf). – Назва з екрана.

Bibliography

1. Pedagogichna pidtrymka obdarovanykh ditei shkylnykh do doslidnytskoi diialnosti [text] : monohrafiia / I. S. Voloshchuk, Yu. V. Hotsuliak, V. B. Dunets, N. I. Polikhun, K. H. Postova, K. V. Sipko, V. V. Teslenko. – Kyiv : Instytut obdarovanoi dytyny, 2015. – 197 s.

2. Neohrafiia [Elektronnyi resurs] : navch. prohrama dlia zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv dlia 6–9 klasiv. – Rezhym dostupu: [http://mon.gov.ua/content/Novyny/2017/06/14/3.geografiya-6-9-\(2\)-08.06.pdf](http://mon.gov.ua/content/Novyny/2017/06/14/3.geografiya-6-9-(2)-08.06.pdf). – Nazva z ekrana.

3. Nova ukrainska shkola. kontseptualni zasady reformuvannia serednoi shkoly [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://mon.gov.ua/Novyny%202016/12/05/konczepczziya.pdf>. – Nazva z ekrana.

4. Polikhun N. I. Yak staty doslidnykom [tekst] : posib. dlia uchniv / N. I. Polikhun. – Kyiv : Informatsiini systemy, 2010. – 224 s.

5. Prezentsiia Kontseptsii Novoi ukrainskoi shkoly [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: [http://mon.gov.ua/Novyny%202017/04/03/newschool-presentation-new-30-03-2017-\(2\).pdf](http://mon.gov.ua/Novyny%202017/04/03/newschool-presentation-new-30-03-2017-(2).pdf). – Nazva z ekrana.